

โครงการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอจังหวัดชัยนาท

ระดับความสำเร็จของการดำเนินการ/โครงการ
ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จ.ชัยนาท
กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เรื่อง การลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอจังหวัดชัยนาท

หลักการและเหตุผล

ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวา มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ ว่า Citrus maxima Merr. Cv. KhaoTaeng Qua มีชื่อสามัญว่า pummelo อยู่ในวงศ์ Rutaceae ส้มโอขาวแตงกวาเป็นพืชประจำถิ่นของจังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีความต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก เนื่องจากส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาจะมีรสชาติหวานอมเปรี้ยวเล็กน้อย ไม่มีรสขมติดลิ้น เนื้อกึ่งจะแห้ง มีขนาดใหญ่ แยกออกจากกันได้ง่าย ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกส้มโอที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณ 1,392 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 4,645 กก./ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556) ซึ่งเป็นส้มโอที่หลีกเลี่ยงจากการเกิดอุทกภัยในปี 2554 ที่ขนาดนั้นมีพื้นที่ปลูกส้มโอ 2,726 ไร่ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท, 2553) ในฤดูกาลผลิตส้มโอปี 2558/2559 เกิดภาวะภัยแล้งและมีการระบาดของแมลงศัตรูพืชส้มโอเกษตรกรชาวสวนต้องพ่นสารเคมีกำจัดแมลงอย่างต่อเนื่องและมีความถี่เพิ่มมากขึ้นแต่การระบาดของแมลงศัตรูของส้มโอยังไม่ลดลง ทำให้ผลผลิตส้มโอไม่มีคุณภาพ และต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดต้นทุนการผลิตส้มโอโดยการใช้เทคโนโลยีการพ่นสารของกรมวิชาการเกษตร
2. เพื่อให้ได้ผลผลิตส้มโอที่มีคุณภาพ และปลอดภัยตรงความต้องการของตลาด

สถานที่ดำเนินงาน

พื้นที่ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ อ.เมืองและ อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ 2559 (1 ต.ค. 58 – 30 ก.ย. 59)

คณะผู้ดำเนินงาน

1. คณะทำงานโครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เรื่อง การลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอจังหวัดชัยนาท
2. กลุ่มวิชาการ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
3. สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5

ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน

1. ดำเนินงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน 1-5 ของระดับขั้นของความสำเร็จ (Milestone) ซึ่งกำหนดไว้ในรายละเอียดละเอียดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ โดยเป็นการดำเนินโครงการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนกับภาครัฐมีการปรึกษาหารือร่วมวางแผน/การปฏิบัติ การร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการฯ ให้ความร่วมมือการติดตามประเมินผลโครงการฯตลอดจนกระตุ้นส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้มีบทบาทในการตัดสินใจในกิจกรรมจากการดำเนินการของภาครัฐ ตามเอกสารแผนงาน/แผนการปฏิบัติการโครงการฯ

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ร้อยละของระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่สามารถดำเนินการตามแผนการปฏิบัติการฯ
2. ร้อยละของการลดการใช้สารเคมีจากการใช้เทคโนโลยีการพ่นสารของกรมวิชาการเกษตร

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของระดับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่สามารถดำเนินการตามแผนการปฏิบัติการโครงการฯ

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดเป็นร้อยละ (%) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ พิจารณาจากความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่สามารถดำเนินการตามแผนปฏิบัติการโครงการฯ

ระดับคะแนน	ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่สามารถปฏิบัติการโครงการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการโครงการ (ร้อยละ)				
	65	70	75	80	85
1	✓				
2		✓			
3			✓		
4				✓	
5					✓

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของการลดการใช้สารเคมีจากการใช้เทคโนโลยีการพ่นสารของกรมวิชาการเกษตร

เกณฑ์การให้คะแนน กำหนดเป็นร้อยละ (%) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ พิจารณาจากร้อยละของการลดการใช้สารเคมีจากการใช้เทคโนโลยีการพ่นสารของกรมวิชาการเกษตร

ระดับคะแนน	การลดการใช้สารเคมีจากการใช้เทคโนโลยีการพ่นสารของกรมวิชาการเกษตร (ร้อยละ)				
	5	10	15	20	25
1	✓				
2		✓			
3			✓		
4				✓	
5					✓

ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ

1. เกษตรกรสามารถแก้ปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูส้มโอได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ได้แนวทางการผลิตส้มโอคุณภาพ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอของจังหวัดชัยนาท และเกษตรกรทั่วไป

งบประมาณ

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5

แผนการปฏิบัติงานโครงการมีส่วนร่วมของประชาชน เรื่อง การลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ จังหวัดชัยนาท

ปีงบประมาณ ๒๕๕๙

กิจกรรม	๒๕๕๘			๒๕๕๙								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. ประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘			↔									
๒. ตรวจสอบติดตามแปลง/เก็บข้อมูล			←								→	
๓. รับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ โดยประชาชนมีส่วนร่วม/สื่อสารให้ประชาชน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องรับทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน โดยการเข้าพบปะแลกเปลี่ยนกับเกษตรกรในพื้นที่			←								→	
๔. ให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีและวิธีการพื้นที่ถูกต้องแก่เกษตรกร			↔									
๕. ประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙							↔					
๖. จัดทำรายงานโครงการฯ รอบ ๖ เดือน						↔						
๗. จัดทำรายงานโครงการฯ รอบ ๙ เดือน										↔		
๘. สรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ ปี ๒๕๕๙ ซึ่งระบุปัจจัยสนับสนุนปัญหาอุปสรรค แนวทางและข้อเสนอแนะ โดยให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในปีต่อไปที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารหน่วยงาน											↔	→
๙. ประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ จัดให้มีการเผยแพร่สรุปผลการดำเนินงาน ตามแผนงาน/โครงการให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องรับทราบ โดยผ่านกลไก/ช่องทางที่ส่วนราชการจัดให้มีขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การประชุม/ประชาคม											↔	→
๑๐. สัมภาษณ์ความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ											↔	→
๑๑. จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการฯ รอบ ๑๒ เดือน												↔

(นายปัญญา พุกสุน)

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ เรื่องการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอจังหวัดชัยนาท เป็นการดำเนินงานโครงการแบบบูรณาการที่มีทั้งหน่วยงานภาครัฐเอกชน และกลุ่มเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานช่วยกันคิดวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นปัญหาต่างๆ และร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการผลิตส้มโอของเกษตรกรในจังหวัดชัยนาท

ส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาเป็นส้มโอประจำถิ่นของจังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ปลูกประมาณ ๒,๗๒๖ ไร่ ได้ผลผลิตรวมประมาณปีละ ๓,๗๘๘ ตัน มีรายได้ให้จังหวัดปีละประมาณ ๙๕ ล้านบาท ถึงแม้จะมีมูลค่าไม่เทียบเท่ากับพืชเศรษฐกิจอื่นๆ แต่ก็ยังเป็นพืชท้องถิ่นที่มีความสำคัญกับชาวจังหวัดชัยนาทเป็นอย่างยิ่ง ส้มโอเป็นพืชที่มีอายุยืนนาน และสำคัญกับชาวจังหวัดชัยนาทเป็นอย่างยิ่งส้มโอเป็นพืชที่มีอายุยืนนาน และในรอบการผลิตเกษตรกรต้องหมั่นดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีศัตรูทุกระยะของการผลิต เช่นระยะแตกยอดอ่อน จะพบพวกแมลงเพลี้ยไฟ เพลี้ยไก่แจ้ จนถึงติดดอกออกผลผลิต มีการระบาดของทั้งโรค และแมลงตลอด ดังนั้นเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอจึงต้องใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง และมีปริมาณที่มากขึ้น

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ ได้จัดทำโครงการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ โดยมีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้น เพื่อหาแนวทางในการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ ซึ่งประกอบไปด้วย บุคลากรจาก สวพ.๕ สอพ. สนง.เกษตรจังหวัดชัยนาท และเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอจังหวัดชัยนาท คณะทำงานได้มีการประชุมวางแผนติดตาม และสรุปผลการดำเนินงาน จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ๒ และแปลงเกษตรกร หมู่ที่ ๖ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมอาคารอำนวยการ สวพ.๕ และครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ ๑ และแปลงเกษตรกร หมู่ที่ ๔ ตำบลศิลาदान อำเภอมนอรมย์ จังหวัดชัยนาท

ผลการดำเนินงาน จากการประชุมคณะทำงานได้ร่วมวางแผนการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ โดยการปรับเปลี่ยนหัวฉีดพ่นสารเคมีและวิธีการพ่นให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๖ ราย ประกอบไปด้วยเกษตรกรจาก อำเภอเมือง จำนวน ๑ ราย และ อำเภอมนอรมย์ จำนวน ๕ ราย ซึ่งเกษตรกรเข้าร่วมโครงการของอำเภอเมืองมีการใช้สารเคมีในการพ่นแต่ละครั้งคิดเป็นมูลค่า ๖๕๐ บาท/ไร่ หลังจากปรับหัวฉีดพ่นให้เล็กลงและเพิ่มความเร็วลมของเครื่องพ่นแอร์เซีย ไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ นอิต ความเร็วของรถไม่เกิน ๓ กม./ชม หลังการปรับเปลี่ยนพบว่าเกษตรกรใช้สารเคมีคิดเป็นมูลค่า ๔๔๐ บาท/ไร่ ลดลง ๓๒ เปอร์เซ็นต์ สำหรับเกษตรกรในพื้นที่อำเภอมนอรมย์ใช้เครื่องพ่นสารเคมีแบบใช้แรงดันของเหลวชนิดลากสาย โดยใช้หัวฉีดพ่นมีเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด ๒-๔ มม. มีค่าใช้จ่ายในการพ่นสารเคมีแต่ละครั้งเฉลี่ย ๑๕๕ บาท/ไร่ หลังจากมีการปรับหัวฉีดพ่นให้มีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน ๒ มม. และใช้แรงดันไม่น้อยกว่า ๒๐ บาร์ พบว่าสามารถลดปริมาณการใช้สารเคมีเหลือเพียง ๑๒๘ บาท/ไร่ ลดลง ๑๗ เปอร์เซ็นต์

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพบว่า ความพึงพอใจในด้านกระบวนการในการให้บริการ เช่น ระบบขั้นตอนชัดเจน เกษตรกรมีความพอใจและพอใจมาก สำหรับความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ เช่น ความสามารถในการตอบข้อสงสัย และรับฟังข้อคิดเห็นของเกษตรกรอยู่ในระดับ พอใจและพอใจมาก สำหรับความพึงพอใจจากการลดการใช้สารเคมีนั้น ถ้าเป็นในเรื่องตรงกับความต้องการของเกษตรกรจะอยู่ในระดับพอใจและพอใจมาก แต่ถ้าในเรื่องคุณภาพผลผลิตและต้นทุน การผลิตนั้น มีความพึงพอใจในระดับ พอใจและพอใจมาก แต่มีเกษตรกรบางรายมีความพึงพอใจในระดับ พอใจน้อยจนเกือบไม่พอใจ เนื่องจากในพื้นที่มีการระบาดของโรคกรีนนิ่ง ทำให้ต้นส้มโอทรุดโทรมประกอบกับ

ประสบปัญหาภัยแล้ง จึงทำให้เกษตรกรต้องพ่นสารเคมี และฮอร์โมนมีความถี่มากขึ้น ทำให้มีต้นทุนสูงขึ้น และผลผลิตที่ได้คุณภาพต่ำ เนื่องจากผลร่วงก่อนอายุการเก็บเกี่ยว

จากการดำเนินงานโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการบูรณาการกันอย่างแท้จริง สามารถวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขจนสามารถแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่ง สำหรับประเด็นปัญหาโรคกรีนนิงส์ม็อที่ระบาดอยู่ในปัจจุบันนี้ สวพ.๕ ร่วมกับ สอพ. ได้จัดทำโครงการวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว

(นายปัญญา ทุกต้น)

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕

กรอบแนวคิด

สารเคมีที่เกษตรกรใช้ในระบบการผลิตส้มโอขึ้นเป็นการ เพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มาทำลายส้มโอจะมีทั้งที่ป้องกันกำจัดโดยตรง และโดยทางอ้อมก็ตาม การจัดการต้นส้มโอที่เหมาะสมและมีการสำรวจชนิดและปริมาณศัตรูพืชตลอดจนการใช้อุปกรณ์ฉีดพ่นที่ถูกต้อง เหมาะสมแล้วสามารถที่จะลดต้นทุนการผลิตได้และคุณภาพผลผลิตได้ตรงตามความต้องการของตลาด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อลดต้นทุนการผลิตส้มโอโดยการใช้เทคโนโลยีการพ่นสารของกรมวิชาการเกษตร
๒. เพื่อให้ได้ผลผลิตส้มโอที่มีคุณภาพ และปลอดภัยตรงความต้องการของตลาด

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

๑. เกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ในการผลิตส้มโอ
๒. แก้ปัญหาการผลิตส้มโอตรงกับความต้องการของเกษตรกร
๓. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนสารเคมีลงได้และมีผลผลิตที่มีคุณภาพ

วิธีการดำเนินโครงการ

โครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เรื่อง การลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ จังหวัดชัยนาท ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ดังนี้

๑. ประสานงานและแต่งตั้งคณะกรรมการหลังจากได้กำหนดประเด็นโครงการแล้วได้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการ
๒. ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เพื่อชี้แจงโครงการ และลงตรวจพื้นที่จริงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
๓. ติดตามแปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และเก็บข้อมูลการดำเนินงานของเกษตรกร และรับฟังข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ/ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรรับทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
๔. ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและร่วมหาแนวทางแก้ไข
๕. ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ ๓/๒๕๕๘ เพื่อเผยแพร่สรุปผลการดำเนินงานให้เกษตรกรทั่วไปและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ
๖. สืบหาความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ผลการดำเนินงาน

๑. การประสานงานและแต่งตั้งคณะกรรมการ ได้ประสานงานแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เรื่อง การลดการใช้สารเคมีในส้มโอจังหวัดชัยนาท โดยมีผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการผลิตพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ (ภาคกลาง) สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ เป็นประธานคณะกรรมการ สำหรับคณะกรรมการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ จำนวน ๖ คน จากสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช จำนวน ๓ คนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท จำนวน ๒ คน และเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอจังหวัดชัยนาท ๑ คน

๒. ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์ ๒ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ และแปลงปลูกส้มโอของเกษตรกรหมู่ที่ ๔ ต.ศิลาตาด จ.ชัยนาท มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๓๓ คน ในการประชุมครั้งนี้เป็นการชี้แจงโครงการเพื่อให้คณะกรรมการและเกษตรกรที่ปลูกส้มโอรับทราบข้อมูลการผลิตส้มโอของจังหวัดชัยนาท พร้อมทั้งร่วมกัน

วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับต้นส้มโอตลอดจนการดูแลรักษา พร้อมทั้งร่วมกันหาแนวทางแก้ไขโดยการจัดทำแปลงต้นแบบในการใช้เครื่องพ่นสารเคมีตามหลักวิชาการ มีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ สถานการณ์ทั่วไปของการปลูกส้มโอในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ส้มโอเป็นพืชประจำถิ่นของจังหวัดชัยนาท ซึ่งมีพื้นที่ปลูกอยู่บริเวณราบลุ่มแม่น้ำของอ.มโนรมย์ อ.เมือง อ.สรรคบุรี ในปี ๒๕๕๔ ก่อนการเกิดอุทกภัย มีพื้นที่ปลูกประมาณ ๒,๗๒๖ ไร่ ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกที่ให้ผลผลิตแล้วประมาณ ๑,๓๙๒ ไร่ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๖๔๕ กก./ไร่ จากการเข้าสำรวจพื้นที่พบว่า ผลส้มโอมีการร่วงหล่นก่อนกำหนด ทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตตกต่ำและไม่มีคุณภาพ และจากการเข้าแปลงเกษตรกรพบการทำลายของแมลงหวี่ในสวนส้มเป็นส่วนใหญ่ การเกิดปัญหาการระบาดของโรคแมลงศัตรูส้มโอ จากการเข้าไปศึกษาข้อมูลในแปลงเกษตรกรพบว่า ผลส้มโอของเกษตรกรบางแปลงร่วงก่อนกำหนด ซึ่งทำให้ไม่มีคุณภาพและเกิดความเสียหาย จากการประเมินเบื้องต้นพบว่า ผลที่ร่วงขั้วผลจะออกสีเหลืองเข้ม ท่อน้ำ/ท่ออาหาร มีอยู่เพียงประมาณ ๑ ใน ๓ ของพื้นที่ขั้วผล

๒.๒ คณะทำงานได้เข้าศึกษาข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคแมลงศัตรูส้มโอแปลงนายภัทรพล คุ้มชนะ เลขที่ ๖ ม. ๘ ต.หาดท่าเสา อ.เมือง จ.ชัยนาท โดยคณะทำงานได้เสนอข้อคิดเห็นต่างๆ ดังนี้

คุณแสนชัย คำหล้า นักวิชาการโรคพืชปฏิบัติการ จาก สอพ. ได้ให้คำแนะนำในเรื่องของโรคพืช โดยส่วนใหญ่จะพบโรคกรีนนิ่งในสวนส้มโอ หากให้ต้นติดผลมากจะทำให้การทำลายของโรคเพิ่มปริมาณสูงได้ ปัจจุบันมีการใช้สารเพนิซิลินฉีดเข้าต้น ซึ่งสารเคมีชนิดนี้ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนใช้กับพืช อาจมีผลตกค้างได้

ในส่วนของเรื่องแมลงศัตรูพืช คุณบุษบง มั่นมั่นคง นักกีฏวิทยาชำนาญการพิเศษ จาก สอพ. ได้ชี้แจงและให้คำแนะนำในเรื่องของเพลี้ยไฟและเพลี้ยจักจั่น เนื่องจากเกษตรกรมีการใช้สารเคมีที่มากเกินไปและใช้อัตราที่ต่ำกว่าคำแนะนำ จึงได้แนะนำให้เปลี่ยนกลุ่มสารเคมี

เรื่องของการใช้สารและเครื่องพ่นสารเคมี คุณพฤทธิชาติ บุญวัฒน์ นักกีฏวิทยาชำนาญการ จาก สอพ. ได้แนะนำเรื่องเทคนิคการพ่น การใช้ความเร็วลมและเวลาพ่นที่เหมาะสมของเครื่องพ่น เครื่องพ่นแอร์เซียต้องใช้ความเร็วลมไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ Nort ใช้เวลาพ่นไม่เกิน ๓ กม./ชม. ส่วนการพ่นแบบลากสาย รูเส้นผ่านศูนย์กลางหัวฉีดไม่เกิน ๒ มม. แรงดันไม่ต่ำกว่า ๒๐ บาร์ สำหรับฉีดพ่นแมลงโรคและไร เรื่องการผสมสารใช้ปริมาณสูงมากเกินไป แนะนำให้เปลี่ยนกลุ่มสารและสลับสาร รวมถึงการสวมใส่หน้ากาก ถุงมือ และชุดป้องกันการพ่นสาร

๒.๓ คณะทำงานได้เข้าศึกษาข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคแมลงศัตรูส้มโอแปลงนายทำนาย ฮวบสวรรค์ เลขที่ ๗๒ ม.๖ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ โดยร่วมกับเกษตรกรผู้ผลิตส้มโอ อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท จำนวน ๖ ราย ได้ร่วมสรุปประเด็นปัญหาต่างๆ ดังนี้

๑. ผลร่วง มีอาการผลเหลืองในช่วงฤดูแล้ง ปริมาณการร่วงของผลมีประมาณ ๓๐ %

๒. เพลี้ยไฟ/ไรแดง มีการระบาดมากในช่วงเดือน พ.ย.-ม.ค. สารกำจัดแมลงที่เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ อะบาเม็กติน ฟิโพนิล คลอไพริฟอส คาร์โบซันแฟน ในการฉีดพ่น คุณละเอียด บันสุข ได้ให้คำแนะนำเรื่องการปรับหัวพ่นละอองฝอย และใช้แรงดันไม่ต่ำกว่า ๒๐ บาร์ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพการพ่นสารโดยการปรับหัวพ่นให้เป็นละอองฝอย เพื่อการลดใช้สารเคมี และในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๙ ได้เข้าประชุมกับกลุ่มเกษตรกร หมู่ที่ ๔ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท ได้คัดเลือกแปลงต้นแบบในการพ่นสารเคมี จำนวน ๕ ราย ดังนี้

๑. นายสุภาพ สุขสำราญ บ้านเลขที่ ๔๕ ม.๔ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท
๒. นายต๋อย สุขสำราญ บ้านเลขที่ ๙๙/๑ ม.๖ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท
๓. นายกุหลาบ เนียมดอกไม้ บ้านเลขที่ ๑๐๓ ม.๖ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท
๔. นายเพียร โกตุณ บ้านเลขที่ ๒๕ ม.๔ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท
๕. นางพุง พุดมเท้า บ้านเลขที่ ๓๕ ม.๔ ต.ศิลาदान อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท

และได้เก็บตัวอย่างผลส้มโอที่ร่วงก่อนกำหนด และใบที่แสดงอาการของโรคต่างๆ จัดส่งวิเคราะห์ที่ สอพ.

๓. การติดตามแปลงและเก็บข้อมูล

จากการเข้าติดตามและเก็บข้อมูลการดำเนินงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง ๖ ราย ประกอบด้วยเกษตรกรจาก อำเภอเมือง ๑ ราย และจากอำเภอมโนรมย์ จำนวน ๕ ราย มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ เกษตรกรพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดชัยนาท

1. แปลงนายภัทรพล คุ่มชนะ เลขที่ 6 หมู่ 8 ตำบลหาดท่าเสา

อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท พื้นที่ 10 ไร่ จำนวน 400 ต้น อายุ 19 ปี

การใช้สารเคมีในแต่ละบ่อ

ใช้สไปรทอแรม 100 ซีซี + ไอโมค 500 ซีซี + เอนโดซัลแฟน 1,000 ซีซี + น้ำตาลทางด่วน 500 ซีซี/น้ำ 1,000 ลิตร

- ปริมาณการใช้ 3,000 ลิตร

- รวมค่าใช้จ่ายประมาณ 4,400 บาท หรือคิดเป็น 440 บาท/ไร่ ก่อนเข้าร่วมโครงการต้องใช้สารเคมี คิดเป็นค่าใช้จ่าย 6,500 บาท หรือคิดเป็น 650 บาท/ไร่ สามารถลดต้นทุนลงได้ 32 เปอร์เซ็นต์

ความถี่ในการพ่น

สังเกตโรคและแมลง 5-10 วัน หรือแล้วแต่จังหวะของใบและยอด และช่วงแมลงลงทำลาย

อุปกรณ์ในการพ่น

ใช้เครื่องพ่นแอร์เซีย

๓.๒ เกษตรกรพื้นที่ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

1. แปลงนายสุภาพ สุขสำราญ เลขที่ 45 หมู่ 4 ตำบลศิลาदान

อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท พื้นที่ 10 ไร่ จำนวน 200 ต้น อายุต้น 4 ปี

การใช้สารเคมี

สารกำจัดแมลง อะบาเม็กติน 300 ซีซี หรือ 200 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

คลอไพริฟอส 300 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

สารกำจัดไร อะมีทาส 300 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

สารกำจัดเชื้อรา คอปเปอร์ ไฮดรอกไซด์ 300 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

เพ็ลลีสไฟ อีโทออน 300 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

อิมิดาคลอพริด 30 กรัม / น้ำ 200 ลิตร

ใช้ร่วมกับ สารสะเดา 2 ลิตร หรือ สารสะเดาและน้ำส้มควันไม้ อย่างละ 1 ลิตร

- การผสมสารตามลำดับใช้ ใช้สารเคมีครั้งละชนิดเดียว ถ้าเป็นชนิดผงจะใช้ผสมก่อนเติมน้ำ

- ปริมาณการใช้ 1,000 ลิตร หลังจากเข้าร่วมโครงการโดยใช้หัวฉีดมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 มม.

สามารถลดปริมาณสารเคมีลงเหลือ 800 ลิตร/10 ไร่ ลดลง 20 เปอร์เซ็นต์

- รวมค่าใช้จ่ายก่อนเข้าร่วมโครงการประมาณ 1,650 บาท หรือ 165 บาท/ไร่ และค่าใช้จ่ายหลังเข้าร่วมโครงการ 132 บาท/ไร่ ลดลง 20 เปอร์เซ็นต์

ความถี่ในการพ่น

สังเกตโรคและแมลงไม่เกิน 10 วัน หรือแล้วแต่จังหวะของใบและยอด และช่วงแมลงลงทำลาย

อุปกรณ์ในการพ่น

ใช้เครื่องพ่นแบบลากสาย รุเส้นผ่านศูนย์กลางหัวฉีดกว้างประมาณ 1 มม.

2. แปลงนายต้อย สุขสำราญ เลขที่ 99/1 หมู่ 6 ตำบลศิลาदान

อำเภอมนรมย์ จังหวัดชัยนาท พื้นที่ 9 ไร่ จำนวน 145 ต้น

การใช้สารเคมี

อะบาเม็กติน 150 ซีซี + คลอไพริฟอส 150 ซีซี + สังกะสี 150 ซีซี

+ คอปเปอร์ ไฮดรอกไซด์ 60 กรัม / น้ำ 200 ลิตร

- การผสมสาร ไม่มีลำดับการเลือกสาร ผสมรวมกันครั้งเดียว

- ก่อนเข้าร่วมโครงการมีการใช้สารเคมีในพื้นที่ 9 ไร่ ปริมาณการใช้ 1,200 ลิตร หลังจากเข้าร่วมโครงการโดยการปรับเปลี่ยนหัวฉีดพ่นให้เล็กลงเหลือ 1 มม. พบว่าพื้นที่ 9 ไร่ ใช้สารเคมีที่ผสมแล้วประมาณ 1,000 ลิตร ลดลง 200 ลิตร สามารถนำไปใช้กับแปลงอื่นๆ ได้อีกหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,162 บาท ซึ่งก่อนเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายประมาณ 1,400 บาท

ความถี่ในการพ่น

1-2 ครั้ง/เดือน

อุปกรณ์ในการพ่น

ใช้เครื่องพ่นแบบลากสาย รุเส้นผ่านศูนย์กลางหัวฉีดกว้างประมาณ 1 มม.

3. นางพยุง พุดแห้ว เลขที่ 35 หมู่ที่ 4 ตำบลศิลาदान อำเภอมนรมย์

จังหวัดชัยนาท พื้นที่ 6 ไร่ จำนวน 200 ต้น

การใช้สารเคมี

อะบาเม็กติน 200 ซีซี + คาร์โบซัลแฟน 200 ซีซี + ฮอร์โมน 1,000 ซีซี + ยูนิไลท์ 50 กรัม

+ แคลเซียม 200 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

ก่อนเข้าร่วมโครงการมีปริมาณการใช้สารเคมี 800 ลิตร หลังเข้าร่วมโครงการมีปริมาณการใช้สารเคมี 700 ลิตร ซึ่งก่อนเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายประมาณ 950 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายประมาณ 700 บาท

- การผสมสารเคมีตามลำดับใช้

- 1) สารจับใบ
- 2) ฮอร์โมน
- 3) ยูนิไลท์
- 4) แคลเซียม
- 5) คาร์โบซัลแฟน
- 6) อะบาเม็กติน

ความถี่ในการพ่น

7-8 วัน / ครั้ง เว้น 10 วันฉีดพ่นครั้งที่ 2 (เฉลี่ย 2-3 ครั้ง/เดือน)

อุปกรณ์ในการพ่น

ใช้เครื่องพ่นแรงดันสูง

4. นางพเยาว์ โกคุณ เลขที่ 25 หมู่ที่ 4 ตำบลศิลาदान อำเภอมนोरมย์
จังหวัดชัยนาท พื้นที่ 7 ไร่ จำนวน 200 ต้น

การใช้สารเคมี

อะบาเมกติน 200 ซีซี + คาร์โบซัลแฟน 200 ซีซี + ฮอร์โมน 1,000 ซีซี + ยูนิไลท์ 50 กรัม
+ แคลเซียม 200 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

- การผสมตามลำดับใช้
 - 1) สารจับใบ
 - 2) ฮอร์โมน
 - 3) ยูนิไลท์
 - 4) แคลเซียม
 - 5) คาร์โบซัลแฟน
 - 6) อะบาเมกติน

- ก่อนเข้าร่วมโครงการมีปริมาณการใช้สารเคมี 800 ลิตร หลังเข้าร่วมโครงการมีปริมาณการใช้สารเคมี 650 ลิตรและก่อนเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายประมาณ 950 บาท และหลังเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายประมาณ 770 บาท

ความถี่ในการพ่น

7-8 วัน / ครั้ง เว้น 10 วันฉีดพ่นครั้งที่ 2 (เฉลี่ย 2-3 ครั้ง/เดือน)

อุปกรณ์ในการพ่น

ใช้เครื่องพ่นแรงดันสูง

5. นายกุหลาบ นิยมดอกไม้ เลขที่ 103 หมู่ที่ 6 ตำบลศิลาदान
อำเภอมนोरมย์ จังหวัดชัยนาท พื้นที่ 4 ไร่ จำนวน 160 ต้น

การใช้สารเคมี

อะบาเมกติน 100 ซีซี + ไอมโทเอท 100 ซีซี + สารจับใบ 10 ซีซี + ฮอร์โมน 1,000 ซีซี + ป้องกัน
เชื้อรา 100 ซีซี + ผลไม้หวาน 100 ซีซี / น้ำ 200 ลิตร

- การผสมตามลำดับใช้
 - 1) สารจับใบ
 - 2) ฮอร์โมน
 - 3) อะบาเมกติน

- ก่อนเข้าร่วมโครงการมีปริมาณการใช้สารเคมี 200 ลิตร หลังจากเข้าร่วมโครงการมีปริมาณการใช้สารเคมี 160 ลิตร และก่อนเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายประมาณ 640 บาท หลังเข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่าย 512 บาท

ความถี่ในการพ่น

7 วัน / ครั้ง

อุปกรณ์ในการพ่น

ใช้เครื่องพ่นแรงดันสูง

ตารางค่าใช้จ่ายในการพ่นสารเคมีในแต่ละครั้งของเกษตรกร อ.มโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

เกษตรกร	บาท/ไร่	บาท/ไร่	ลดลง/เปอร์เซ็นต์
๑. นายสุภาพ สุขสำราญ	๑๖๕	๑๓๒	๒๐
๒. นายต๋อย สุขสำราญ	๑๕๖	๑๓๐	๑๗
๓. นางพยุง พุฒเท้า	๑๕๘	๑๓๘	๑๓
๔. นายพเยาว์ โกคุณ	๑๓๖	๑๑๐	๑๙

๕. นายกุหลาบ เนียมดอกไม้	๑๖๐	๑๒๘	๒๐
เฉลี่ย	๑๕๕	๑๒๘	๑๗

๔. การประชุมคณะทำงานครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๙ ในการประชุมครั้งนี้เป็นการติดตามงานและประเมินประเด็นปัญหาโรคแมลงที่มีการระบาดในสวนส้มโอ ของจังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการลดต้นทุนการผลิต และคุณภาพผลผลิตของส้มโอ จากการตรวจเยี่ยมแปลงของคณะทำงานพบส้มโอบางส่วนแสดงอาการโรคกรีนนิ่งและเกษตรกรใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้น ผลจากการเก็บตัวอย่างใบส้มโอจากแปลง นายทำนาย ฮวบสวรรค์ เกษตรกรตำบลศิลาदान อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ตรวจวิเคราะห์พบเชื้อสาเหตุโรคกรีนนิ่งทุกตัวอย่าง ดังนั้นในการประชุมจึงได้วางแผนจัดทีมงานลงเก็บตัวอย่างใบส้มโอมีรายละเอียดดังนี้

ทีมที่ ๑ ประกอบด้วย

๑. นางอรัญญา ภูวีไล กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๒. นายชาญ จันทร์ทิม กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๓. นางสาวชุลาวัน ศรีตะบุตร กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี สวพ.๕
๔. นายปรีชา ไสวสิทธิ์ กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี สวพ.๕

รับผิดชอบเก็บตัวอย่างจากแปลงเกษตรกร อำเภอเมือง ,อำเภอวัดสิงห์ จำนวน ๔๒ แปลง

ทีมที่ ๒ ประกอบด้วย

๑. นายละเอียด ปั้นสุข กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๒. นางเอี่ยมพร อุ่นแก้ว กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๓. นายแสนชัย คำหล้า สอพ.

รับผิดชอบเก็บตัวอย่างจากแปลงเกษตรกร อำเภอมโนรมย์ จำนวน ๔๑ แปลง

ทีมที่ ๓ ประกอบด้วย

๑. นางสาววัชรา สุวรรณอาศน์ กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๒. นางสาวจรรุวรรณ ต้นเกียง กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี สวพ.๕
๓. นางสาวกาญจนา วาระวิชะนี สอพ.
๔. นายเพทาย กาญจนเกษร ศวพ.นครปฐม

รับผิดชอบเก็บตัวอย่างจากแปลงเกษตรกร อำเภอมโนรมย์ จำนวน ๔๗ แปลง

ทีมที่ ๔ ประกอบด้วย

๑. นางสาวสุนิศา ฐรกิจ กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๒. นายมนต์ชัย คงสมโอษฐ์ สอพ.
๓. นางสาวกุลธิดา ทองสิน ศวพ.ราชบุรี

รับผิดชอบเก็บตัวอย่างจากแปลงเกษตรกร อำเภอมโนรมย์ จำนวน ๓๗ แปลง

ทีมที่ ๕ ประกอบด้วย

๑. นายประภาส ธรรมศักดิ์ชัย กลุ่มวิชาการ สวพ.๕
๒. นางจำปี ขำตัน ศวพ.กาญจนบุรี
๓. นายสุชาติ ชูศรี สอพ.

รับผิดชอบเก็บตัวอย่างจากแปลงเกษตรกร อำเภอสรรคบุรี จำนวน ๔๖ แปลง

๕. การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๓/๒๕๕๙ ในวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ ห้องประชุมอาคารอเนกประสงค์ ๑ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ และแปลงเกษตรกร หมู่ที่ ๔ ต.ศิลาดาน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท การประชุมครั้งนี้ เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือพ่นสารเคมีและประชาสัมพันธ์ผลการตรวจวิเคราะห์หาสาเหตุของโรครินนิ่งในส้มโอจากแปลงเกษตรกร มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๗๐ คนโดยในภาคเช้าประชาสัมพันธ์อาคารอเนกประสงค์ ๑ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๕ เกษตรกรเป้าหมายจาก อำเภอเมือง ,อำเภอวัดสิงห์, อำเภอสรรคบุรี, อำเภอสรรพยา และอำเภอหันคา ภาคบ่ายประชาสัมพันธ์กลุ่มเกษตรกรหมู่ที่ ๔ ต.ศิลาดาน อ.มโนรมย์ จ.ชัยนาท เกษตรกรเป้าหมายจากอำเภอ มโนรมย์ มีรายละเอียดการประชุมดังนี้

๕.๑ การใช้เครื่องพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงส้มโอ พื้นที่อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง ๕ ราย มีการปรับเปลี่ยนหัวฉีดพ่นสารเคมีจากเดิมหัวฉีดมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕ มม. เปลี่ยนเป็น ๐.๒ มม. และใช้แรงดันลมไม่น้อยกว่า ๒๐ บาร์ โดยทุกรายใช้ปรับแรงดันสูงแบบลากสาย สามารถลดการใช้สารเคมีลงได้ในการฉีดพ่นแต่ละครั้ง ๑๗ เปอร์เซ็นต์ แต่มีข้อเสียคือ ต้องใช้เวลาในการพ่นมากขึ้น

๕.๒ นายไมตรี พรหมมินทร์ ได้บรรยายให้ความรู้เรื่องโรครินนิ่งและสาเหตุของการเกิดโรค มีหัวข้อดังนี้

- ลักษณะของโรครินนิ่ง
- ความแตกต่างของโรครินนิ่งกับอาการขาดธาตุอาหาร
- การแพร่ระบาดของโรครินนิ่ง
- ผลกระทบของโรครินนิ่งที่มีต่อส้มโอ
- การใช้ยาหรือสารปฏิชีวนะในการควบคุมโรครินนิ่ง
- สาเหตุของการเกิดโรค

๕.๓ จากการสำรวจการระบาดของโรครินนิ่ง นายแสนชัย คำหล้า นักวิชาการโรคพืช ปฏิบัติการ สอพ. รายงานผลการวิเคราะห์ใบส้มโอของเกษตรกร จ.ชัยนาท โดยเก็บใบจากสวนส้ม อ.เมือง อ.วัดสิงห์ อ.สรรคบุรี อ.มโนรมย์ จำนวน ๑๘๒ ราย พบว่าเป็นโรครินนิ่ง ๙๗% อีก ๓% ไม่พบโรค

๕.๔ มีการซักถามปัญหาของเกษตรกรเกี่ยวกับโรครินนิ่งซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนของเกษตรกร ในขณะนี้เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรในจังหวัดชัยนาทเริ่มใช้สารปฏิชีวนะฉีดเข้าต้นส้มโอบ้างแล้วจึงเป็นประเด็นคำถามจากเกษตรกรอย่างกว้างขวาง ซึ่งทางสำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืชได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสารปฏิชีวนะที่เกษตรกรใช้นั้น เป็นเพียงการยับยั้งความรุนแรงของโรคเท่านั้น

๖. สสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ได้ออกแบบสัมภาษณ์สำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑ จะเป็นข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ปลูกส้มโอ และประสบการณ์ในการปลูกส้มโอ ส่วนที่ ๒ เป็นความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการ ประกอบไปด้วย กระบวนการในการให้บริการและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และความพึงพอใจจากโครงการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ มีระดับความพึงพอใจอยู่ ๖ ระดับ คือ พอใจมาก พอใจ พอใจน้อยจนเกือบไม่พอใจ ไม่พอใจ ไม่พอใจมาก และไม่แสดงความคิดเห็น ผลการสำรวจพบว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง ๕๑-๖๐ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป มากที่สุด ๔๒.๘๖ เปอร์เซ็นต์ มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ๕๗.๑๔ เปอร์เซ็นต์ และมีมัธยมศึกษา ๔๒.๘๖ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่ปลูกส้มโอน้อย

กว่า ๕ ไร่ ๕๗.๑๔ เพอร์เซ็นต์ ที่มีมากกว่า ๒๐ ไร่ มีเพียง ๑๔.๒๙ เพอร์เซ็นต์ ประสบการณ์ในการปลูกส้มโอ มากกว่า ๒๐ ปี ๗๑.๔๓ เพอร์เซ็นต์ และ ๑๑-๒๐ ปี ๒๘.๕๗ เพอร์เซ็นต์

สำหรับความพึงพอใจต่อโครงการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ ในเรื่องการให้ความรู้และบริการที่เป็นระบบขั้นตอนชัดเจน เกษตรกรพอใจในระดับมาก คิดเป็น ๗๑.๔๓ เพอร์เซ็นต์ และในระดับพอใจ ๒๘.๕๗ เพอร์เซ็นต์ ความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการให้บริการ เกษตรกรพอใจในระดับพอใจมาก คิดเป็น ๘๕.๗๑ เพอร์เซ็นต์ และระดับพอใจ ๑๔.๒๙ เพอร์เซ็นต์ ในเรื่องเจ้าหน้าที่รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เกษตรกรพอใจในระดับพอใจมากคิดเป็น ๕๗.๑๔ เพอร์เซ็นต์ และระดับพอใจ ๔๒.๘๖ เพอร์เซ็นต์ ความพึงพอใจจากโครงการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอเป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรซึ่งเกษตรกรพอใจในระดับพอใจมากคิดเป็น ๗๑.๔๓ เพอร์เซ็นต์ และพอใจ ๒๘.๕๗ เพอร์เซ็นต์ ส้มโอมีความแข็งแรงเกษตรกรพอใจในระดับพอใจ ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์ ปริมาณและคุณภาพผลผลิตเกษตรกรพอใจในระดับพอใจคิดเป็น ๗๑.๔๓ เพอร์เซ็นต์ พอใจมากและพื่อน้อยอยู่ในระดับ ๑๔.๒๙ เพอร์เซ็นต์ ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลดลง เกษตรกรพอใจในระดับพอใจคิดเป็น ๗๑.๔๓ เพอร์เซ็นต์ และระดับพื่อน้อยคิดเป็น ๒๘.๕๗ เพอร์เซ็นต์ ความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวม เกษตรกรพอใจในระดับพอใจคิดเป็น ๘๕.๗๑ เพอร์เซ็นต์ และระดับพอใจมาก ๑๔.๒๙ เพอร์เซ็นต์

๗. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ จังหวัดชัยนาท โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่างๆ ในการจัดการสวนส้มโอของ จังหวัดชัยนาท และได้วางแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบจนสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ ๓๒ เพอร์เซ็นต์ ในกรณีใช้เครื่องพ่นแบบแอร์เซียของเกษตรกรพื้นที่ อำเภอมะนัง และ ๑๗ เพอร์เซ็นต์ กรณีเกษตรกรใช้เครื่องพ่นแบบลากสายใช้ปั๊มแรงดันของเหลวในพื้นที่ อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

จากการสำรวจความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรกรส่วนใหญ่มีความพอใจในระดับพอใจมาก และระดับพอใจต่อโครงการ แต่มีเกษตรกรบางรายมีความพอใจในระดับพื่อน้อย อยู่จำนวนหนึ่งในเรื่องปริมาณ และคุณภาพผลผลิตส้มโอ และต้นทุนที่ใช้ในการผลิตลดลง เนื่องจากมีการระบาดของโรคกรีนนิ่งในส้มโอทำให้ผลส้มโอร่วงก่อนอายุเก็บเกี่ยว และเกษตรกรต้องพ่นปุ๋ยทางใบเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีต้นทุนสูงตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาได้ตรงจุดของเกษตรกรควรมีการดำเนินงานต่อไปอย่างต่อเนื่อง

๒. โรคกรีนนิ่งที่ระบาดในส้มโอของจังหวัดชัยนาท ขณะนี้เชื้อสาเหตุมาจากแบคทีเรีย โดยมีเพลี้ยไก่แจ้ส้มเป็นพาหะนำโรค โดยเชื้อแบคทีเรียชนิดนี้จะเข้าทำลายต่ออาหารของส้มโอ และยังไม่มียาวิธีการรักษาได้จึงควรมีการจัดทำโครงการ ส้มโอปลอดโรคกรีนนิ่งร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่

ภาพการดำเนินงาน ตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของการดำเนินการ / โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
เรื่อง การลดการใช้สารเคมีในสวนส้มโอ จังหวัดชัยนาท

ประชุมคณะทำงาน 1/2558
จัดทำแผน/โครงการ/กรอบแนวคิดที่ประชาชนมีส่วนร่วม

เข้าศึกษาข้อมูล
และให้คำแนะนำการใช้สารและเครื่องพ่นสารเคมี

ศึกษาข้อมูลการระบาดของโรคแมลงศัตรูส้มโอ

แนะนำการใช้สารเคมี และเทคนิคการพ่นสาร

เข้าศึกษาข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาโรคแมลงศัตรูส้มโอ

ตรวจติดตามโครงการ และร่วมรับฟังความคิดเห็น

การจัดเวทีชาวบ้านระดมความคิดในการแก้ปัญหาส้มโอผลร่วง

การจัดเวทีชาวบ้านระดมความคิดในการแก้ปัญหาส้มโอผลร่วง

การจัดเวทีชาวบ้านระดมความคิดในการแก้ปัญหาส้มโอผลร่วง

การจัดเวทีชาวบ้านระดมความคิดในการลดการใช้สารเคมี

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 2/2559

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 2/2559

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 2/2559 และตรวจติดตาม

ตรวจติดตาม/เก็บข้อมูล ณ แปลงเกษตรกร

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 3/2559 และเผยแพร่สรุปผล

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 3/2559 และเผยแพร่สรุปผล

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 3/2559 และเผยแพร่สรุปผล

ประชุมคณะกรรมการครั้งที่ 3/2559 และเผยแพร่สรุปผล

เผยแพร่สรุปผลโครงการให้ประชาชนทราบ

เผยแพร่สรุปผลโครงการให้ประชาชนทราบ

เผยแพร่สรุปผลโครงการให้ประชาชนทราบ

เผยแพร่สรุปผลโครงการให้ประชาชนทราบ

เผยแพร่สรุปผลโครงการให้ประชาชนทราบ

เผยแพร่สรุปผลโครงการให้ประชาชนทราบ